

SISZÁN TŰL

ELŐFIZETÉSI ÁRAK

A kiadóhivatalban átvéve:
Egész évre 16 kor.
Negyedévre 4 "
Helyben házhoz hordva:
Egész évre 20 kor.
Negyedévre 5 "
Vidékre postán szállítva:
Egész évre 24 kor.
Negyedévre 6 "
Egyes szám ára 8 fillér.

Politikai
napilap

Megjelenik minden nap, ahétfő és
ünnep utáni napok kivételével.

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Nagyvárad, Szilágyi Dezső-u. 5.

A szerkesztőség kéziratok vissza-
adására vagy megőrzésére nem
vállalkozik.

Előfizetések és hirdetések a kiadó-
hivatalhoz intézendők.

XVIII. évfolyam 236. szám.

Nagy-Várad. Csütörtök, 1912. október 17.

A háború és a spekuláció.

(K. Ö.) Átlag 222 millióra teszik azt a veszteséget, melyet a háborus hírekre a budapesti börzén az értékpapírok szenvedtek. Ez egy elpusztult vagyon, mely nem térül meg soha. Annál bosszantóbb a dolog, mert leginkább azokat a papirokat érte a nagy árdevalváció, melyet a börzelapok, mint feltétlenül jó és megbízható papirokat sózott a nagyközönség nyakába. A háború szele elsöpörte a jóságukat és a jámbor birtokosok most afölött gondolkozhatnak, vajjon csakugyan olyan jók voltak-e azok a papírok, melyeket ilyenekül vásároltak, avagy egyebütt van a baj. Ha higgadtan gondolkoznak a dolog felett, rájönnek majd, hogy nem a papírokban van a hiba, hanem a spekulációban, amely kegyetlenül letarol mindent, amint arra alkalom nyílik. A pánikszerű derontok, mikor mindenki ész nélkül tudal börzei kötelezettségén, a mellett, hogy elsöprik a nem hivatásos spekulánst, kárára van a hivatásos börzeánernek is. A különbség csak az, hogy a hivatásos spekuláns a deront napján is ugyahogy segíthet magán, mikor odaáll a lefelé való spekulánsok sorába. Ezzel, igaz, hogy a legtöbb esetben sietteti megbízójának gazdasági halálát, magán azonban segít valamelyest, mikor a legalacsonyabb árfolyamon fedezési vételekbe bocsájtkozik.

Ennek a szomorú árdevalvációnak van két tanulsága. Egy farizeusi és egy igazi tanulsága.

A börze azzal vigasztalódik, hogy ez a nagy ár hanyatlás megtisztította a börzét a gyenge elemektől. Ezt csak úgy mondják, de nem hisznek benne és nem is akarják, hogy úgy legyen. A gyenge elemek alatt a börze körén kívül levő értékpapír tulajdonosokat értjük, kik nem tartoznak az ugynevezett vérbeli börze emberek közé, tehát a nagyközönséget. Hipokrizis azonban a börzelapok részéről, mikor azt mondják,

hogy hála az égnek, hogy megszábadultunk ezektől. Mert ha nem lenne nagyközönség, mely szolid tőkebefektetés helyett, spekulációra adja magát, ugyan mit csinálnának a hivatásos játékosok. Hiszen ezek egymásnak sohasem tekerik ki a nyakát és egész machinációjuk arra van alapítva, hogy volt, van és lesz spekuláló nagyközönség. A börzelapok egész nyugodtan kitessékelhetik a gyenge elemeket, mert jól tudják, hogy azok hamarosan visszatérnek majd. Visszatérnek oda, mert majd oda csalogatják őket óriási nyereség ígéretésével, mely biztosan az ölükbe hull, ha rájuk hallgatnak.

A másik tanulság egy komoly intelem. Tartózkodás a spekulációtól és a rendelkezésre álló tőkék szolid értékpapírokba való fektetése. Lehetnek ezek a papírok járadékok és lehetnek részvényt papírok. A fő dolog, hogy jövedelmet biztosítsanak és spekulációra felhasználhatók nem lesznek. A vad spekuláció az értékpapír belső értékét nem érinti és amennyiben valaki oly értékpapírok birtokában van, melyek most értékesítést szenvedtek, az a jövedelmezőség dolgában nem lesz megrövidítve, feltéve természetesen, hogy megbízható papír birtokában van.

A spekuláns ellenben, aki nincs a papírok birtokában, hanem egyszerűen a papírok vételére vagy eladására megbízást ad, a fedezet tekintetében vagyonával felelős, amit ilyen börzei szélviharok el is söpörnek, mert a papírok révén nem rendes polgári jövedelmet akart magának biztosítani, hanem a spekuláció révén börzei nyereséghez akart jutni. Amint gyümölcsöző tőkebefektetésre fordítanak megta- karított tőkéinket, azonnal szűkebbre szorulna a spekuláció köre.

A háborus hírek és politikai válságok csak közbevetett okai a börze krackoknak, közvetlen okait a spekuláció természetrajzában és céljá-

ban birjuk és ugyanaz a kéz, mely rólunk megcsinálta az október 2-át és az október 12-ét, csinál egy újabb börze krachot, amint alkalom van rá. Az okot, ha nincs is, azt majd megcsinálja, mert mindig lesznek, kik munka nélkül akarnak meggazdagodni.

A balkáni háború.

Az olasz-török békekötés a háborus esélyeket lényegesen megváltoztatta. Általános az a meggyőződés, hogy Olaszország most már, miután kieroszakolta a Törökországgal való békekilátást, az európai koncertbe beilleszkedik, a hatalmakkal egyöntetűen és nem a hatalmakkal ellentétben jár el majd. — A béke barátainak meglehetősen megnyugtatóra szolgál ez, noha pesszimiztikusak arra vonatkozólag, hogy a háború megakadályozható-e? Mindenesetre az Olaszország által okozott aggodalom eloszlott s Itáliának most már nincs és nem lehet oka, a tüzet a Balkánon még jobban szítani.

Az olasz-török béke.

Róma, okt. 16.

A békeszerződés határozatát egyelőre nem fogják nyilvánosságra hozni, de ismeretes, hogy Olaszország követeléseinek megfelelnek és az ellenségeskedés megszüntetését vonják maguk után. A porta kötelezi magát a Libiában levő csapatok visszahívására, Olaszország pedig visszadja a szigeteket, mihelyt kellő garanciát kap.

London, okt. 16.

Kiámlil basa a Daily News egyik munkatársának részleteket közölt a békekötésről. Eszerint Tripolisz és Kirenaika egyetlen tartományt alkot, amelyben Olaszország szuverenitását elismeri, de a szultánnak törvénykezési joga lesz a mohamedánok fölött. Ennek a törvénykezésnek élén Szemszeddin bég fog állni, aki azelőtt Teheránban képviselte Törökországot. Alatta benszülöttek bi-

rák lesznek egyiptomi minta szerint. Törökország azonnal visszahívja csapatait, Olaszország pedig kiüríti a szigeteket és flottája elhagyja az Égei-tengert. Az arabok pacifikálása az olaszok dolga lesz. Olaszország a kártérítést nem egyszerre, hanem egyelőre még meg nem állapított évi részletekben fogja fizetni. Olaszország csatlakozni fog a többi nagyhatalomhoz azzal az igyekezetével, hogy a balkáni háborúnak véget vessen. Kiámil basa ezután így folytatta:

— Vereségünknek Egyiptom az oka. Ha módunkban állott volna, hogy csapatainkat Egyiptomon át szállítsuk a haretérre, akkor minden bizonynyal megvertük volna az olaszokat. A balkáni háboru elkerülhetetlen volt, kijelentem, hogy az apró államokra nézve teljesen céltalan. — Ez a háboru Oroszország és Ausztria és Magyarország között folyik. Ha mi győzünk, akkor Ausztriának és Magyarországnak lesz haszna belőle, ha megvernek bennünket, akkor Oroszországnak a haszon. — Angliának saját érdekében kellene minden befolyását fölhasználnia, hogy a háborúnak mentül előbb vége legyen. A Bulgária és Görögország között való szövetség esztelen és természetellenes dolog. Görögországnak az volna az érdeke, hogy Törökországgal tartson. Krétát illetőleg már azon a ponton voltunk, hogy a kérdést véglegesen elintézzük, de közbejött a háboru. Mult tavaszkor azt mondtam Veizelosznak, hogy politikáját teljesen méltányolom és azt a tanácsot adtam neki, hogy ne kössön Bulgáriával írott szerződést. Mihelyt a háborut befejezzük, meg fogjuk valósítani a macedóniai reformokat. Már régebben arra akartuk kérni Angliát, hogy küldjön nekünk hat tanácsadót, vagy ha ezt a nemzetközi féltékenység miatt nem tehetné, küldjön három nagyhatalom két-két tanácsadót, a kik a reformok keresztülvitelét intéznék és ellenőriznék. Ha Ausztria és Magyarország a szandzsákat okkupálná, ebből nekünk nagy hasznunk volna, mert Szerbiát és Montenegrót szétválasztaná egymástól, de hivatalosan ezt az akciót nem tudnánk helyeselni.

Az olasz békekötés hatása.

Bécs, okt. 16.

A svájci békekötés híre, bár nem jött egészen váratlanul, nagy hatást keltett diplomáciai körökben. A balkáni háborura kétségtelenül nagy hatással lesz az, hogy Törökország felszabadul a tripoliszi hadviselés terhei alól. Az első eredmény az lesz, hogy a Kisázsia védelmére hátrahagyott nagyszámú katonaságot visszahívják Európába. Szmjrnában, Szyriában, Scala-Nouvoában erős török csapatok vannak, melyek nagy részét most visszarendelik Európába. Ezenfelül a Dardanellák őrizetére rendelt csapatok is felszabadulnak és Drinápoly-felé mehetnek. A török flotta elhagyhatja a Földközi tengert és felveheti a harcot Görögországgal és Bulgária tengeri haderejével. Olaszországgal szemben nem volt nagy jelentőségű Törökország tengeri ereje, de kétségtelenül előnyben van Görögország és Bulgária tengeri erejével szemben. Végül Törökország pénzügyeire nézve rendkívül nevezetes a békekötés, nemcsak azért, mert naponta sok millióba került a tripoliszi háboru, hanem ama kártérítés révén is, melyet

a porta Tripolisz és Kyrenaika átengedéséért Olaszországtól fog kapni.

A görög hercegek.

Athén, okt. 16.

Tegnap a székes templomban ünnepies istenitisztelet volt, amelyen résztvettek a király, a hercegek és a hercegnők. A hercegek, akik legközelebb elmennek a haretérre megáldoztak s azután megcsókolták egymást. A király sirt, amikor fiút sorra megcsókolta és azt kívánta nekik, hogy egészségesen és győzedelmesen térjenek vissza a háboruból.

Angol hajók utja.

London, okt. 16.

A flottamanőver után a harmadik hajóraj elmegy a földközi tengerre és tavaszig ott marad. A földközi tengeren levő hajórajt, a mely most négy hajóból áll, november elején két cirkálóhajóval meg fogják erősíteni.

A követek visszahívása.

Bécs, okt. 16.

Az itteni török nagykövetségen a következőket jelentik ki: Mjutan Bulgáriának és Szerbiának az ottomán kormányhoz intézett jegyzéke, amelyben záros határidő alatt követeli a reformok keresztülvitelét és a hadsereg leszerelését, nem érdemel választ Törökország részéről, a török kormány utasította a szófiai és belgrádi török követeket, hogy az ottani hatóságokkal való érintkezést szakítsák meg és azonnal utazzanak vissza Konstantinápolyba.

Rövid lesz a háboru.

Páris, okt. 16.

Diplomáciai körökben a helyzetet a létrejött török-olasz béke miatt optimisztikusabbnak vélik és azt hiszik, hogy a háboru rövidesen véget ér.

Pasics modern háborut akar.

Konstantinápoly, okt. 16.

Pasics szerb miniszterelnök ma arra a kijelentésre, hogy miért nem torolták meg a török betörést, a következőket mondotta:

— Mi nem akarjuk ily módon elintézni a függőben levő kérdéseket, mert mi modern háborura törekszünk, hogy senki se vethesse fel ellenünk azt a vádat, hogy alantas eszközökkel akartuk igazunkat kivívni.

Németország oltalma alá.

Konstantinápoly, okt. 16.

A balkáni államokkal való végleges megszakítás csak órák kérdése. A Szófiában, Belgrádban és Athénben lakó mozlímok védelmét a porta Németország védelme alá helyezi.

A török és bolgár légiflotta.

Páris, okt. 16.

A török hadsereg több francia pilótával szerződést kötött, amely őket az ozmán hadseregben való szolgálatra kötelezi. A pilóták havonként ötezer frank fizetést kapnak s mindegyikük mellé egy-egy mechanikust is beosztanak ezer frank havi díjazással. Az aviatikusok szerződése négy óra szól. A bolgár hadügyi kormány egy nagy francia cégnél egy kormányozható léghajót rendelt.

Elesett a Huon erőd.

Podgorica, okt. 16.

Huon erőd, amely az utolsó erőd Tuzi

és Skutari között, megadta magát a montenegróiaknak. A helyőrséget elfogták. Az elfogottak közt 62 tiszt van, köztük Tuzi főparancsnoka.

Az annektált Kréta.

Athén, okt. 16.

A hellén kormány a krétai kormányhoz táviratot intézett, amelyben közli vele, Venislos miniszterelnök Kréta szigetére vonatkozó tervének kivonatát és hozzáteszi: a hellén kormány kéri a krétai kormányt, hogy egyelőre vigye tovább a sziget kormányzását. A törvényhozási választásokat a görög törvények szerint készítse elő. És különösen a rendnek és nyugalomnak fentartásáról, valamint a muzulmánok védelméről gondoskodjék.

A montenegróiak és törökök harca.

London, okt. 16.

A montenegróiaknak a szandzsákban történt operációkról azt jelentik, hogy október 11-én megtámadták Okovát, ahol a kevés számú török őrség megadta magát. A montenegróiak erre vad dühvel támadtak a lakosságra és gyermeket, nőt, véneket koncolni kezdték. A kegyetlenkedés láttára a törökök újra megtámadták a montenegróiakat és kiverték őket. A törökök a montenegrói határokig üzték a montenegróiakat. A határon elfoglalták Moikovács városát.

Törökország nem válaszol a Balkán államoknak.

Konstantinápoly, okt. 16.

A török kormány ma elhatározta, hogy nem fog válaszolni a négy balkáni állam jegyzékére. E határozat alapján ma utasította is a belgrádi, athéni és szófiai követeket, hogy szakítsák meg minden hatósággal az érintkezést és utazzanak haza. A követek levették palotáikról a cimert és instrukciókat kértek kormányaiktól az elutazásra.

Szkutari a montenegróiak kezében.

Konstantinápoly, okt. 16.

Több távirat érkezett a török kormányhoz, amelyekben arról értesítik, hogy Szkutari megadta magát a montenegróiaknak. A hír óriási pánikot idézett elő a török fővárosban, ahol remélik, hogy a hír nem felel meg a valóságnak.

A delegáció utolsó ülése.

Bécs, okt. 16.

(Saját tudósítónktól.) Ma délután a delegációk egyeztető bizottsága tartott ülést. Az egyeztető bizottság ülésével a delegációs ülészek véget is ért. A legközelebbi ülés nov. 4-én lesz.

A király Budapesten. A király, mint bécsi tudósítónk jelenti, november 3-án érkezik Budapestre s körülbelül négy hétig marad a magyar fővárosban.

Dr Laurán Ágoston †

Nagy gyásza van a magyarországi görög katolikusoknak s különösen a nagyváradai gör. kath. egyházmegyének: dr Laurán Ágoston pápai praelátus, gör. kath. nagyprépost és püspöki helynök tegnap éjjel visszaadta nemes lelkét Teremtőjének. A kiváló főpap halálával egy érdemekben gazdag, Krisztus egyházáért fáradhatatlanul munkálkodó élet ért véget.

Dr Laurán Ágoston személyében egy-egy volt a széleskörű, alapos tudás a mérhetlen szerénységgel; a hitbuzgóság a türelmességgel; a kötelességtudás a fáradhatlan buzgalommal; a fenkölt gondolkodás a hártalan szelidséggel; — szóval igazi Jézus szíve szerinti pap volt.

Áldozárrá szenteltetésétől fogva egész életét e város falai között élte le; de gazdag tevékenysége, egyházi és tudományos irodalmi működése az egész ország egyházi köreiben ismertté és tiszteltté tette nevét; a nagyváradai egyházmegyében pedig szeretettel, nagybecsüléssel vették körül nemcsak paptársai, hanem az előkelő társadalom minden rétege.

A múlt század 70-es és 80-as éveiben fejtett ki nagy munkásságot a nevelés és egyházirodalom terén. Jellemző volt, hogy irodalmi dolgozatai majdnem kizárólag magyar nyelven jelentek meg. Az akkori katolikus hírlapban, a „Magyar Állam“-ban majdnem állandóan találkozunk magvas, alapos készültséggel megírt tudományos cikkeivel, cikksorozataival, amelyek közül több könyv alakban is megjelent.

Hatalmas könyvtára, a magyar, német, oláh, latin, olasz, görög és francia tudományos egyházi és filozófiai művek legkiválóbb termékeinek sokaságát foglalja magában. A tudós főpap ugyanis mindezeket a nyelveket folyékonyan beszélte.

Dr Laurán Ágoston különben mint szónok is kiváló volt s e tekintetben nagy előnyére volt pompás organuma. Pár évvel ezelőtt a kath. kör egyik ünnepélyén nagy feltűnést keltett nagy értékű beszédével.

A napi politikával nem foglalkozott, de mikor egyházipolitikai kérdésekről volt szó, az elsők között vette ki részét az egyház jogainak védelmében.

Lelkének szelidségét élénken visszatükrözi az a pár szava, amelyet a bíróság előtt tett, mikor az u. n. Pável-Pituk tüntetés bűnügyét tárgyalták.

Ez időben igazgatója volt a Tisza Kálmán-téri u. n. román szemináriumnak, amelyet a tüntetésnél nagyon megrongált a tömeg.

A végtárgyaláson, mint az alapítványi intézet igazgatóját az elnök felhívta, hogy jelentse be, minő kártérítést követel a rombolásért.

— Kártérítést nem kérek — ügymond szeliden. — Olyan volt ez az eset, mint egy vihar, mely rombol, azután elvonul.

Több ízben emlegették, mint püspökjelöltet, mikor a nagyváradai, vagy más gör. kath. püspöki szék megüresedett, de szerénysége ez elől elzárkózott és soha sem tett

egy lépést se, hogy a megyés püspöki méltóságot elnyerje.

Az elismerés ennek dacára többször megnyilatkozott személye iránt s rövid időközben pápai praelátus, apostoli protonotarius, nagyprépost és püspöki helynök lett.

Az utóbbi időben teljesen visszavonulva élt. Beköltözött a kapucinus-rend zárdájába. Hatalmas alakját az öregség megtörte, bár egészsége türethető volt. Ha visszavonultságának okát kérdezték, csak ennyit válaszolt:

— Különös bajom nincs, de igen megöregedtem.

Két évvel ezelőtt agyszélhűdés érte s ettől kezdve állandóan betegeskedett.

Kedden este még néhány partit tarokkozott egyik kapucinus atyával, azután imáját elvégezvén, pihenni tért.

Reggel 5 órakor, mikor bementek szobájába, rémülve látták, hogy a szoba padozatán fekszik a főpap, élettelenül. Bizonyosan az éj folyamán rosszul lett s kikelt ágyából. Szélütés érte s azonnal meghalt.

A gyászhirot azonnal közölték a gör. kath. püspöki aulával; a gyászlobogót kitűzték a kapucinus rendházra, a gör. kath. püspöki palotára, a kath. körre, a Tisza Kálmán-téri szeminárium épületére.

Az egyházmegyei iroda táviratban értesítette a halálesetről a vallás és közoktatási minisztert, az összes magyarországi gör. kath. püspököket.

Egyben megtették a temetésre az intézkedéseket.

A temetés.

A kiváló főpap holttestét a zárdában helyezték ravatalra. Pénteken, okt. 18-án reggel a holttestemet átviszik a gör. kath. székesegyházba, ahol diszes ravatalra helyezik. A temetést és a requiemet dr Radu Demeter püspök végzi, a káptalan tagjainak és az alsóbb papságnak segédletével.

A temetésen a nagyváradai kath. kör küldöttségileg vesz részt. Sokan lejönnek a végtisztességtételre az egyházmegyéből.

A holttestet az újvárosi központi temetőben, a Steinberger Ferenc hagyatékából épített kápolna sírboltjában helyezik örök nyugalomra.

A székes káptalan a következő gyászjelentést adta ki:

A nagyváradai görög katolikus székesegyházi Káptalan mély fájdalommal jelenti, hogy Méltóságos és Főtisztelendő dr Laurán Ágoston káptalani nagyprépost, cz. apát, Ágostonné házi főpapja, apostoli protonotarius, általános püspöki helynök, hit és bölcsélet-tudor stb. stb. hosszú és az isteni gondviselésbe vetett keresztény megnyugvással viselt betegség után, a haldoklók szentségeivel több ízben ellátva, életének 68-ik, áldozópapságának 45-ik évében, 1912. évi október hó 16-án hajnali 2 órakor elhunyt az Urban. Az engesztelő szentmise-áldozat az elhunyt lelkiüdvéért 1912. évi október hó 18-án reggel 7 órakor fog a gör. kath. székesegyházban az Egek Urának bemutatni s ugyanazon nap délelőtt 10 órakor. Nagyvárad, 1912. október hó 16-án. Az örök világosság fényeskedjék neki!

Az elhunyt életrajza.

Laurán Ágoston szül. Pete szatmármegyei községben 1844. december 5-én. A gimnáziumot Nagy-Váradon, bölesészeti és

theologiai tanulmányait pedig az örökvárosban, a romai Propagandában végezte s mindkét szaktól doktori oklevelet nyert. 1867. július 4-én szentelte áldozárrá Pap Szilágyi József nagyváradai gör. katolikus püspök, aki az egyházmegyei irodába helyezte mint iktatót. Pár év múlva püspöki titkár és szentszéki jegyző, 1869. zsinati vizsgáló, 1870. pápai t. kamarás, később irodaigazgató és címzetes főesperessé nevezetett ki, s a biharmegyei népoktatási tanács tagja lett. 1875-ben szemináriumi aligazgató, tanítóképezdei tanár, 1899-ben pedig szemináriumi igazgató. 1879. augusztus 15-én nevezetett ki kanonoknak s akkor lett a zsinati vizsgáló bizottság elnöke, a szentszék ügyésze és házasságvédő. 1887-ben a Szent István társulat kebelében felállított tudományos és irodalmi osztály tagja lett. 1889. szeptember 4. kalocsai c. apát, 1894-ben püspöki másodhelynök, 1896-ban pedig püspöki helynök. 1900-ban pápai praelatussá, 1905-ben apostoli protonotariussá s 1906-ban a káptalan nagyprépostjává nevezték ki.

Irodalmi működése.

A „Magyar Állam“-ban és a helyi lapokban megjelent dolgozatain kívül a következő önálló munkái jelentek meg: Korserü egyházipolitikai kérdések (1887), A schismával összehasonlított szent Unio (1888.), Az egyház és az állam (1888.), Egyházipolitikai helyzetünk (1889), Mivé lett a katolikus Magyarország (1890), Egyházipolitikánk (1891.), A szent Unio (1885). Latin nyelven kiadta dr Papp-Szilágyi József püspök gör. katolikus egyháztanát, amely két kiadást ért. Román nyelvű munkái: Manualu catecheticu (1878), Manualu pedagogico-didacticu (1879.)

Csöndesebb az utca.

Felnőtt rikkancsok.

A modern, ideges ember kellemes meglepetéssel vette tegnap észre, hogy az utca mintha esendesebb volna? . . . Igen, az utcának nincs meg többé a fülbántó, sivitó szopránhangja. Eltűntek az utcáról a maszatos kezű, éles hangú gyerekrikkancsok s ez az annyira jellegzetes városi lármát egészen letompította, elvette az élet s valamenynyire türethetőbbé tette.

Tegnap lépett életbe az ismeretes belügyminiszteri rendelet, mely 18 éves kort kíván attól, aki rikkancs akar lenni. Annak idején szörnyű kavargás és felzudulás támadt a kis boulevard-lapok körében a rendelet ellen, melynek jótékony hatását már most mindenki dicséri és amelyet minden elfogulatlan ember helyesel.

Hiszen máskor mindenütt szorongva menekültünk a csend után. A megviselt idegekre borzasztóan hatott, mikor egy-egy sivitó rikkancs elkiáltotta magát közvetlenül a gyanutlan sétáló háta mögött. S aztán végigkísérte az embert ez a kellemetlen láрма az egész korzón, hol elől, hol meg oldalt bukkant fel a tele tüdővel ordító gyerek.

A modern idők nyugalom — és csöndszeretete kreálta ezt a rendeletet, mely nem áll egyedül a városi láрма fokozatos eltüntetésében. Ott van a vasut. Milyen hálás most az utazó, siető közönség, hogy leszerelték azokat a nagyhangú csengőket, amelyekkel a vonatindulásokat jelezték.

Hát a folytonos gőzfüttyülés kiküszöbölése? . . . Vajjon ez nem egyenesen a mi fölzaklatott, érzékeny idegeink kimélése miatt történt? Bizony azért.

Főlöles tehát a rendelet ellen tiltakozni. Örvendjünk, hogy a modern időket igazán megértő módon teszik kényelmesebbé az utcát. Amint az ember lábát az aszfalttal igyeksenek kimélni, éppen úgy kiméli most az idegeinket s a hallószervünket ez a tompított lármá.

A rikkancsok jelentkezése már javában folyik is a rendőrségen, ahol Horváth Géza alkapitány kezeli az ügyet. Eddig 13 rikkancs jelentkezett, nők és férfiak. Egyelőre csak ideiglenes igazolványt kapnak — egy gépelt blankettát — majd később a pesti mintára mindegyik rikkancs egy fekete kötésű, fényképpel ellátott kis könyvecskét kap. Ez Budapesten 20 fillérbe kerül. Itt valószínűleg 40-be fog kerülni.

A rikkancsokat továbbra is a rendőrség ellenőrzi és ha valamelyik engedély nélkül árusít lapot, azt a kihágási törvények szerint büntetik.

A kéménybe szorult udvarió.

Felmentették a magánlaksértés vádjá alól.

Jóizü, kövér humortól duzzad az a történet, amely Hajdunánáson esett meg ez év júliusának egyik éjjelén. Beesületére válna a legelméesebb fantáziának is, de annál kevesebb és élvezetesebb, mert maga az élet produkálta. Talán el sem hinnék, ha az utolsó felvonás nem a törvényszék komoly csarnokában játszódott volna le.

Egy fiatal, melegsivü, amellet derék fiú a komédia hőse. Szabó Gyula hajdunánási asztalossegéd. A legény szemet vetett a szomszédjuk csalédjára. Az udvarió egy randevuért könyörgött, ám a leány nem igen akart erről hallani sem.

Szabó Gyula azonban ragaszkodott a kívánságához. Előzetesen est egy korezmában bátorságot merített magába s aztán hazament, mert elérkezettnek látta az időt a látogatásra. Az éj, a júliusi éj — mint tesszik tudni — oly mámoros és kábitó. És pláne, még holdvilág is volt. Ezek mind olyan fontos momentumok kérem, amelyekre a bíróságnak is kiterjedt a figyelme a tegnapi főtárgyaláson. Mert idekerült az ügy.

Szabó Gyulát teljesen hatalmába kerítette ez a szines, nyáréji romantika és gyors eselekvésre sarkalta. Hirtelen átvette magát a kerítésen s ott termett szive választottjának ajtaja előtt. Bezörgetett egyszer, bezörgetett kétszer és még tudja az ég hányszor, de feleletet nem kapott. Nem vesztette el türelmét, hanem bekopogtatott az ablakon is. Azonban Szabó Gyula igazán nem dicsekedhetik ezzel a szerencséjével: így sem ért tudniillik célt.

Am az ostromot azért sem akarta abban hagyni. Mindenképpen közelébe óhajtott jutni a leánynak. És mire képes a szerelem?

Létra volt támasztva a háztetőhöz. Szabó Gyula egy pillanatig sem tévovázott tovább, felmászott a kéményig s beugrott abba, azzal a szándékkal, hogy így majd leereszkedhetik a konyhába.

Belesüppedt a kőrom-sikátorba, esuszott lejjebb és lejjebb, míg egyszer csak megakadt. Beleszorult a szűk nyílásba és meg sem moccanhatott. Beledugult a kéménybe, függött ég és föld között, nem mehetett se feljebb, se lejjebb. Tessék elképzelni, hogy milyen kényelmés helyzete lehetett?

És így tartott ez két és fél óráig. Igaz, hogy Szabó Gyula már tíz perc után segítségért kiáltott, ámde ki hallhatta ezt meg a csöndes, a néptelen éjszakában?

Világos hajnal volt, amikor észrevették. Segítségére siettek, azonban itt is bajok történtek. Szabó Gyula úgy benne volt a kéményben, hogy kihuzni belőle nem lehetett. Minden erőlködés csak kinosabbá tette rá nézve a helyzetet, míg végül is kitalálták azt a megoldást, hogy a kéményt lebontják. Csupán így szabadulhatott ki a kellemetlen kalitkából.

Persze, megfelelő csattanóul a hatósági eljárás sem maradhatott el. Szabó Gyulát magánlaksértés büntetvénye kísérlete címén felelősségre vonták. A bíróság előtt tegnap beismert mindent. Részletesen elmesélte kalandját, amely ilyen nem mindennapi bonyodalmakkal járt.

A törvényszék nem konstatálhatta a magánlaksértés legfőbb kritériumát, az erőszak alkalmazását s ezért Szabó Gyulát a vád alól felmentette. Ez az ítélet azonban nem döntheti meg a királyi ügyésznek azt a szellemes állítását, hogy a kéményt nem azért építik a házakra, hogy azon akárki-nek lehessen ki és bejárása.

Hogy nem is igen alkalmas arra, azt bizonyára Szabó Gyula leginkább aláírhatja, mert ő már tapasztalásból tudja.

VESZEDELEMBEN az alföldi vonat.

Felakarták robbantani. A titokzatos szerbek.

A mostani puskaporos levegőben fölötté gyanus és szenzációs eset foglalkoztatja a rendőrséget, mely nem lehetetlen, hogy hatalmas bűnügyi esetté duzzad és igen szenzációs részletekkel fog szolgálni. Egyelőre csak egy talált szürkés-fehér gyalulatlan deszkaláda áll előttünk, amelynek két oldalról fekete halálfej mered le s alatta az egyik pozsonyi dinamit gyárnak, a Nobelnek szignuma látható.

A különös ládát tegnap hajnalban találták a Szeged-felől érkező 5005. sz. személyvonat egyik harmadosztályu kupéjában.

A vonatvizsgálók rendes szemléjükre indultak, amikor észrevették az ottmaradt ládát az ülés alatt. Utána futottak a kifelé tóduló utastömegnek s hangosan kérdezték, hogy ki hagyta a kupéban ládáját? Azonban nem jelentkezett senki s így kénytelenek voltak a ládát a kocsiból kihuzni és leszállítani.

Ekkor érezték, hogy igen súlyos. Pedig felső nagy része üres s körülbelül alulról számítva 10 cm.-nyi vastagságban elfojtva egy fedőlappal átolajosodott dinamitok vannak benne.

Ez a felfedezés nagy izgalmat keltett a vasúti állomáson s nyomban értesítették az ott lévő rendőri kirendeltséget. A rendőrök közönyösen vették a dolgot s egyszerűen a talált holmik közé állították a veszedelmes ládát. Pedig merültek fel olyan momentumok, melyek egyenesen rámutatnak arra, hogy itt valami vakmerő terv dőlt dugába. Először is azonnal észre lehetett venni, hogy már a láda alsó felét egyik részen szépen felbontották az illetők és az egyik dinamit köré vastag spárgát csavartak, amelyet leöntöttek olajjal.

Közvetlenül e nyílás előtt egy erőszakosan eloltott (félíg letört a meggyújtott gyufafej) gyufa feküdt. A titokzatos utasoknak

tehát az volt a céljuk, hogy a leszállás pillanatában meggyújtják a kanócot s míg az elég, addig ők messze menekülnek. Azonban úgy látszik valaki megzavarta őket borzalmas tervük végrehajtásában, mert a kanócot nem tudták meggyújtani.

Tekintve azt, hogy ezzel a vonattal több, mint 400 ember érkezett s hogy a dinamit olyan mennyiségű, hogy robbanás esetén nemcsak a vonatot, hanem magát az állomást is tönkre tette volna, — az egész kis igénytelen láda óriási veszedelemmel fenyegetett, melynek szerencsés elmúlásáról az utasok nem is tudtak.

Vörös fezen!

Tudósítónk beszélgetett a vasúti személyzettel, akik nem nagyon figyelték meg a kituduló néptömeget, de egyik-másik határozottan állítja, hogy látott két vörös fezes, magastermetű, bő kéknadrágu embert átsietni a váradi szőlőhegyek felé a sinek között.

Persze senki sem törődött velük és most a rendőrség megszokott erélyével fekszik rá az ügyre, hogy kiderítse a szenzációs ügy homályos részleteit s főképpen hogy kézre kerítse a láda tulajdonosait.

Távirat Pozsonyban.

Egely Alajos bűnügyi kapitány még tegnap délelőtt táviratozott a pozsonyi rendőrségnek. Részletes leírását adta a talált ládának, amelyen vörös számokkal 2, 3, jelzés látható. Kéri a rendőrséget, hogy adjon felvilágosítást a gyár, ki rendelte, ki vette át s mikor szállították el a kérdéses ládát. A válasz még mind eddig nem érkezett meg. A nagyváradi rendőrség pedig kutat, keres nyomok után.

A bűnügyi osztály átírt a tűzérseg parancsnokához, hogy vegye át a dinamitot s helyezze biztos helyre. A parancsnokság részéről nyomban megjelentek a szakértők és megvizsgálták a patronokat. Mivel pedig nem lehetett megállapítani, hogy milyen anyagból áll a patron, a tűzérseg nem fogadta el azokat. Így tegnap délután Egely Alajos rendőrkapitány egy tűzér kíséretében a Körös alsó folyásához ment ki és ott a várostól mintegy egykilométer távolságban, egyenként a vízbe bocsátotta a patronokat. A patronok a víz behatása alatt 1 óra múlva teljesen megsemmisültek.

Vadász czipő

különlegességek kizárólag

Aranyi

cipő áruháza

RÁKÓCZI-UT 13.

Telefon 512. Telefon 512.

Joghallgatók! Ügyvédi vizsgára készülők! ügyvédi vizsgára, alapvizsgára, szigorlatokra saját érdekükben **Dr Kállay** jogi szeminariuma után készülnek Budapest, IX. Lónyai-utca 18/b. (Calvin-tér mellett).
Telefon 125-38. Telefon 125-38.

x **Kossuth utca** 6. számú ház Körös felőli oldalán 3 szoba, fürdő-szoba és mellékhelyiségekből álló modern emeleti lakás november 1-re kiadó. Értekezhetni a Polgári Takarékpénztár részvénytársaságnál.

KOSSUTH-U. 2. sz. ház emeletén **két szoba s mellékhelyiségekből álló lakás nov. 1-re kiadó.** Értekezhetni a Polgári Takarékpénztárnál.

* **A német, francia és angol nyelvekben** tökéletes kiképzést nyerhetnek legalább középiskolai műveltséggel bíró egyének a Rose-rendszerű nyelviskolában (Bémer tér 1. szám). Beiratkozás mindenkor. Tandíj óránként és személyenként 1 korona 50 fillér

x **Kérek egy koronáért** finom Színházi vegyes cukorkát. Ugyan kérlek hát elég lesz az. O igen, mondhatom, hogy Budapesten nem létezik az a rendszer, mint az itteni Aszódy Mihály cukorka és csokoládé specialista üzletében, hogy egy koronáért ilyen szép csomagolású és finom vegyítékű bonbonokat adjanak; ha színházba mentek, ajánlom. Fő-üzlet a Kossuth-utcán, fióközlet Kert és Szacsvai-utca sarok a «Czukorka Király». Rákóczi-utí cukorka-üzlet az Orsolya zárdában előkészületben, közvetlen a különlegességi tőzsde mellett szeptember havában megnyílik. Telefon számok: fő-üzlet 635. «Czukorka Király» 10-16. Színházi cukorka üzete 610.

SZÍNHÁZ

Heti műsor:

Csütörtök délután: Ocskay brigadéros (Ifjusági előadás), este: GunyvacSORA.

Péntek: Gunyvacsora.

Szombat: Asszonyfaló.

Vasárnap délután: Én vagyok a néni, este: Abrahám a menyországban.

A gunyvacsora.

Sem Benelli „A gunyvacsorát” drámai költeménynek címezi, de ezzel sem segíti magasabb polera, mint a melyet megérdemel. Itt-ott úgy érezzük, hogy Benelli Shakespeare stílusát akarná modern formában követni. A darab technikája legalább egészen Shakespeare tragédiáira emlékeztet, azzal a különbséggel, hogy mindenik felvonás egy színen játszódik le. A cselekmény is Shakespeare-nyers, a párbeszédök tömörek, az események valósággal viharszerűen játszódnak le a néző előtt, vannak hatásra számító jelenetek — és mégsem érezzük a lángelmének azt a magával ragadó varázsát, a melyet az igazi nagy drámaírók darabjainak előadásánál soha sem nélkülözünk. Látjuk, mit akart Sem Benelli írni. Fel akarta ujtítani a régi tragédiák levegőjét. A színdéknál azonban tovább nem jutott. A mit a gunyvacsora (mesés fordítás: nem tudni, hogy a gunyt vacsorálják-e, vagy a vacsorát kigunyolják?) szerzője drámai költemény címe alatt színre alkalmazott, az egy dramatizált rémeset, egy jobbfejta rémdráma.

Azzá teszi pedig a megfogható igazi jellemek csaknem teljes hiánya. A fő: a nézők elé szabadítani minél vadabb tobzódását az emberi szenvedélyeknek, hogy aztán a végén egy courtesane hálósobájában testvérgyilkosság és a gyilkos megőrülése fejezze be a históriát, élénken felizgatva a karzati érzékenyebb kedélyeket. Egyetlen emberibb jellem van: a kis Lisabettáé. Általában a női jellemek még elfogadhatóbbak, mint a férfiaké. A férfiaké csupa szertelen-

ség, amivel csak schakespearei mélység tudna megküzdeni. Ez a mélység azonban Benelli-ben hiányzik, ezért marad drámai költeménye — mint mondtuk — csak jobbfejta rémdráma.

Jobbfejtanak mondjuk, mert az írójának van kifejező ereje. A darab stílusa erőteljes, eleven, a fordítása pedig — Erdős Renét dicséri — mesteri (Kivéve a „guny” címet.) Ennek köszönhető, hogy hatást tud elérni.

És köszönhető a hatás az előadásnak is. Az első felvonás néhány jelenetét leszámítva, ahol még akadoztak, általában igen jó előadásban láttuk Benelli drámáját. Tóth Elek Nerije vezetett. Csunya nyers erő volt, anélkül, hogy bántó lett volna. Igen sikerült Turányi Gianettója is, bár a 3. felvonásban kissé elhalványította a kirívó vonásokat, pedig itt ez a darab jellegzetessége. A női szereplők közül Étsy Emilia messze kimagaslott. Néhány vonással a léha courtesanet kitűnően rajzolta. Hogy megjelenése is hódított, azt kiemelni szinte fölösleges. Szentgyörgyi Márta, Körössy Juci, Szarvasi, Tompa, Hunyady és Polgár Mariska játszották a többi szerepet, megfelelő sikerrel.

Keletindiai kézimunka és Perzsa-szőnyeg kiállítás!

Itt még nem létezett dolgok a ::

Rákóczi-ut 13. sz. alatt

(új Waiszlovits-féle palotában.) Nyitva a hó 12-étől reggel 8-tól este 7 óráig. A kiállítás csak a hó végéig tart. **Belépődíj nincs**

KÖZÖNSÉG KÖRE.

Meglopott sirhantok.

Ázsiai állapotok az olasz temetőben.

A kultur városokban, a legnagyobb kegyelettel gondozzák a temetőket. Lelket üdítő virágos kert a sírok birodalma minden jóvaló városban. Másként áll ez nálunk az olasz temetőben. A kulturátlanság, az ázsiai elmaradottságnak igazi botrányfészeke ez a hely. Aki a főutca tündérfényességéből erre a helyre tér, ám igen furesán bírálja meg a nagyváradi állapotokat. A sírok birodalma nagyon balkánias képet nyújt.

A temető bejáratánál kutyák, csirkék és egyéb házi állatok. Egy egész menaszéria. A sírok frissen ültetett virágait csirkék, tyukok dézsmálják, az uttest pedig a lehető elképzelhető fertőt mutatja. Itt fogunk mi pihenni!

Elvégre a temető nem a sírásó privat gazdasága, a sírvirágok nem majorsági legelők! Itt valamit tenni kell a most halottak napja, a kegyelet szent ünnepe előtt tisztelettel fel is kérjük erre a város illetékes köreit, akik annyira szeretik azt az európai szót uton-utfélen affektálni!

Ezek ugyan még csak türethető állapotok

volnának. De a temető teljes felügyelet nélkül kell hogy legyen, mert napról-napra ellopkodják a kegyelet sírvirágait. Az olasz temetőben ma már nem lehet megőrizni egy hitvány őszi rózsát sem. Ahogy a sirra kerül, éppen úgy eltűnik. És hiábavaló a közönség állandó panasza, nem tesznek semmit! Bele kell nyugodnunk, hogy mi nem gyakorolhatunk kegyeletet. A mi szeretteink sírját nem lehet virágos pihenő kerteté varázsolni. Ez már igazán sok.

Egy temető látogató.

EGYESÜLETEK

A Kath. Kör választmánya

tegnap este tartotta rendes havi ülését a Kath. Könyvtári helyiségében. Jelen voltak: dr Karácsonyi János egyházi elnök, Dus László világi alelnök, Grócz Béla, dr Némethy Gyula, Oláry Gyula, dr Imrik Gusztáv, dr Krüger Aladár, Schuch Károly, Balázsovich Jenő, Kelemen Kálmán.

A választmány mindenek előtt fájdalommal vette tudomásul Laurán Ágoston gör. kath. káptalani nagyprépostnak, aki a Kath. Körnek alapításától kezdve tagja volt, elhunytát. Elhatározta, hogy a gör. szert. káptalanhoz részvétíratot intéz s a temetésen képviselteti magát.

Dr Vucskics Gyulát, a Kath. Kör egyházi alelnökét ezüstmiséje alkalmából a választmány vasárnap d. e. küldöttségileg fogja üdvözölni.

A folyó ügyek elintézése során új tagokul fölvették: Gyenge Béla, Székely Lajos, Dráveczky Zsigmond, Kazay László, Hitter Győző, Óó Dezső és Schenkengel Sándor.

Egy új vidéki szövetkezet. A földművelésügyi miniszter tegnap értesítette a vármegye alispánját, hogy a jákóhodosi gazdák szövetkezetének alapszabályait jóváhagyta. Az új szövetkezet a gazdák érdekeit lesz hivatva előmozdítani.

NYILTÉR

Dr. FISCH ÁRON

Rimanóczy-utca 6. sz. alá
(volt osztr. magy. banképület) költözött.

TANÜGY

Összeírják a tanköteleseket. Széltében-hosszában hazánkban most írják össze a tanköteleseket. Száraznak, a statisztikát érdeklő ténynek látszik ez a fontos aktus. Pedig akik a magyar kulturát lelkiismeretes bensőséggel szemlélik ebben az aktusban nagy horderejű állami érdekeket kell, hogy lássanak. Mert igazán az is! Nagy horderejű állami tény ez. Nem hiszem, hogy volna az összeírók intelligens gárdájában csak egy is, ki felne fogná hivatása fon-

HÍREK

* **A megyéspüspök itthon.** Gróf Széchenyi Miklós v. b. t. t. megyés püspök tegnap este hazaérkezett székhelyére.

* **Az Urak Mária Kongregációja** ma este fél hétkor tartja rendes összejövetelét.

* **Ifjúsági egyesülek a vármegyében.** Igen szép kulturális tervet akar megvalósítani az Alföldi Magyar Közművelődési Egyesület Biharmegyében. Ifjúsági egyesületek szervezését tűzte ki feladatának, hogy legyen hol szórakozást találniok a vidéki fiataloknak is s ne a kocsimában töltsék el szabadidejüket. Ezenkívül ifjúsági napközi otthonokat is akar felállítani. A napközi otthonnak az volna a célja, hogy az iskolás gyermekeknek nyújtson szórakozást. Még az egyesület budapesti központja előtt is ismereteseink vármegyénk kulturális viszonyai. Még ott is tudják, hogy vármegyénkben nagyon sok olyan lakott hely van, ahol télen, a rossz időjárás miatt, a tankötelesek nem látogathatják rendszeresen az iskolát. Így természetes, hogy az iskolai tanulmányokban nagyon elmaradnak. E hiányt fogja pótolni a napközi otthon. A közművelődési egyesület tegnap értesítette szándékáról a vármegye alispánját. Kérte az alispánt, hogy utasítsa a járási főszolgabírókat, hogy támogassák az egyesületet munkájában s hogy tudassa az egyesülettel melyik azok a községek, ahol a leg-sürgősebben kellene felállítani az egyesületet?

* **Takács Mihály temetése.** Tegnap helyezték örök nyugalomra az oly tragikus módon meghalt magyar pilótát. Takács Mihályt. A temetésen mintegy 50000 ember volt jelen. A halottat a pilóták részéről Lányi Antal nagyváradi pilóta bucsuztatta el.

* **Akatholikus népszövetségéből.** A népszövetségi címár és hirdetés igen szépen halad előre. Akik még beakarják adni hirdetésüket, igyekezzenek vele, mert már néhány nap múlva hozzá fogunk az elrendezéshez. Jelentkezni lehet egyszerű levelezőlapon is, melyen a hirdetés szövege, továbbá az közlendő, egész oldalas, fél oldalas alakban akarja-e a hirdető, vagy csak a címárba. Jelentkezni lehet Székely Lajos népszövetségi jegyzőnél (lakik Körös-utca 6. szám), kihez a levelező lapok is küldendők. A címárba közzététel 30 fillér, ha kétsoros 1 korona 20 fillér. Egész oldalas hirdetés 10 korona, féloldalás 5 korona.

* **A jótékony urinő.** Érdekes módon jutott tegnap a városi ingyenfa-alap 13 koronához. Özv. Hamari Kornélné elbocsátotta eselédjét, aki 13 korona kárt csinált. Az urinő levonta a 13 koronát, de azt mondta: — Levonom téled, de nem fogom megtartani. S tegnap délután felhozta a 13 koronát a rendőrségre, hogy fordítsák jótékony célra.

* **Titokzatos halál Felsőpatakon.** Titokzatos ügy foglalkoztatja jelenleg az élesdi csendőrséget. A vizsgálat tárgyát egy haláleset képezi, mely állítólag nem természetes módon következett be. A halott Bulzán Lászlóné. Ennek a szerencsétlen asszonynak férje tegnap este keserves könnyhullatások között megjelent az élesdi csendőrségen, ahol elmondta, hogy felesége tegnap eltűnt hazulról. Hosszas keresés után akadt rá a ház környékén egy gödörben, melyben félméteres esővíz volt. Bulzán felesége halálának okát az alkoholnak tulajdonította. A lakosok nagy részvételt viseltek az özvegyen maradt ember iránt, azonban az ügyészség komolyabban vette a

dolgot és elrendelte a nyomozást. Ennek során beigazolást nyert, hogy Bulzán rossz viszonyban élt feleségével és hogy épen a haláleset előtt való napon is csúnyán összeveszték. Bulzán a feleségét egyáltalán nem szerette. Tíz évvel volt idősebb nála az asszony s valószínű, hogy ebből keletkezett a gyűlölet is. Az ügyészség gyanusnak találta a körülményeket és Bulzánt letartóztatta.

* **Özv. Winkler Lajosné kérelme.** Néhai Winkler Lajos volt nagyváradi polg. iskolai igazgató özvegye tegnap kérvényt nyújtott be Nagyvárad város törvényhatóságához, amelyben hivatkozva a nehéz megélhetési viszonyokra, kéri, hogy a férjének nyugdíjösszegét, amelyet 40 évi szolgálat után alig 3 évig élvezett, adják meg részére, a mostani özvegyi ellátás helyett, vagyis az özvegyi ellátás összegét kegydíj címén egészítsék ki az elhunyt férje által élvezett nyugdíj összegére. A kérvényben felsorolja az özvegy, hogy a mostani nagy drágaságban a részére járó összegből képtelen megélni.

* **Nincs betörési terv!** A rendőri sajtóiroda jelenti. Több helybeli hírlap közölte, hogy az Osztrák-Magyar bank nagyváradi fiókja ellen betörési terv van készülőben. A rendőrkapitányi hivatalnak eme tervről tudomása nincs, mert ily feljelentés a bank részéről nem tétetett. Így tehát ezen irányban s ügyben nyomozást nem folytat. Az Osztrák-M. bank helybeli főnök-helyettese a rendőrség bünyűi osztályánál érdeklődött a közlemények forrása felől. Egyben kijelentette, hogy fenyegető levél hozzájuk nem érkezett. A helybeli rendőrséghez Budapestről, vagy az ország bármely más rendőrségétől megkeresés ez ideig nem érkezett. Mindazonáltal sürgőnyileg kérdést intézett a bünyűi osztály a fővárosi rendőrséghez, hogy az ügy tisztázva és megvilágítva legyen. A hírt egyik debreczeni lapból vették át, mely minden komoly alapot nélkülöz.

* **Baleset a megyeházán.** Nagy feltűnést keltett tegnap délelőtt a mentőkocsis, mikor nagy túlköléssel megállott a megyeháza előtt. A vármegye udvarán zöldkabátos mentők megjelenése egyszerre mozgósította az egész hivatalnoki sereget. A lépcsőkön, az ablakokon mindenütt kíváncsi hivatalnokok jelentek meg. Senki sem tudta a házfelügyelőn kívül, hogy miért jöttek a mentők. A mentőket egy mellék állomásról hívták a megyeházához, ahol most végzik az épület újra festését. Bent az udvarban az első emelet párkányát festette Diener Adolf egy létráról. Munkája közben az emeleten kinyitott ablakban kapaszkodott, különben minden óvintézkedést elmulasztott. Az ablak környékét már befestette, mikor még egy kis részt akart bemázolni. Ekkor egyensúlyt veszített és a gyenge alapon álló létráról lezuhant. Szerencsétlenségére még a földön egy festékes veder volt és erre esett rá teljes súlyával. A baleset egy bekerített helyen történt, ahol a házfelügyelőné épen a csirkéket etette. A felügyelőné a földön fekvő segédet bevitette a folyosóra és innen szállították el a mentők a kórházba. Az orvosok véleménye szerint Diener bordatörést szenvedett.

* **Csődbe jutott kereskedő.** A nagyváradi királyi törvényszék most tette közhíré, hogy Goldstein Miksa érmihályfalvai bórkereskedő csődbe jutott. A csőd dőmegegondnokául dr. Bíró Sándor székelyhídi ügyvédet és helyettesül Szeghalmy Sándor nagyváradi ügyvédet nevezte ki a törvényszék.

* **Nagy Gyurka büntet.** Érdekes apróságokat szokott tartalmazni dr. Nagy György piros lapjának, a Magyar köztársaságnak »A szerkesztő tizenetei« c. rovata. Onnan vesszük az alábbi raffiniált választ, amely először kegyetlenül végigver egy hiu bárón, de aztán mégis megbékül. — Mert hiába kérem: ez is egy előfizető! — Tehát: — »Bárónak«, Budapest. A kiadóhivatal értesít, hogy ön haragos hangu levelezőlapon szemrehányást tett, mert a címszállagon nincs feltüntetve bárósága. Ez az én intézkedésemre történt. Abból a tényből, hogy ön előfizetett a lapra, joggal, azt következtethetem, hogy ön köztársasági érzelmű. Mint polgártársamat nem akartam a »báró« cím kiírásával emlékeztetni ösei bűneire. Hiszen annyit mindenkinek kötelessége tudni, hogy Magyarországon az elvtagadást jutalmazták, bárósággal. Nézzon végig a legujabb bárók során! Nézzon meg a tábor, amelyből kikerültek a báró Lángok, a báró Dánielék! Senki sem felelős ösei bűneiért! De aki a bűn fertőzött jutalmával az ösei által szerzett bárósággal dicsekszik, az maga is részesévé lesz a bűnnek. Ha ebből a szelid írásomból nem érti meg, hogy Magyarországon nincs mit hencegni a hét vagy a kilenc águ koronával, hát azzal fogom büntetni, hogy ezután tényleg odairatom a neve elé a bárói titulust. — Ilyen szigorú fiu az a Nagy Gyurka!

* **Hetek óta feltűnést kelt már a Rákóczi-uti Gerliczy-palotában készülő Szent Antal gyógyszerár.** A városi főorvosi hivatal ma vizsgálta azt meg s miután úgy a berendezést, mint a raktáron lévő gyógyszereket helyesnek és az előirt törvényeknek megfelelőnek találták; hivatalosan is megnyitották azt. Ez alkalommal magunk is megnéztük az új gyógyszerterét, amelynek nemcsak külseje, de belső berendezése is valóban modern.

* **Vadász urak figyelmébe.** A közelgő vadászati évadra való tekintettel felhívom a nagyérdemű vadászközönséget, hogy fegyver és vadászati cikkek beszerzését nálam eszközölje. Óriási választékot talál itt a legelőkelőbb gyártmányú fegyverekből, a legjobb töltények egy külföldi mint belföldi lőporral készültek a legpontosabban készítve s ajánlom fegyverjavító műhelyemet, hol szakszerűen, gyorsan és pontosan eszközölök minden nemű fegyverjavítást. Ne adják fegyvereiket kontárok kezébe mert azok tönkreteszik és később többbe fog kerülni annak hejreállítására. M. kir. lőporáruda Telefon 269. Tanoncok felvételnek. **Ladányi József** puskaműves, fegyverkereskedő, Nagyvárad, Pécs.

* **TÜZIFA** hasábos és aprítva, ugyszintén elsőrendű porosz kőszent házhoz szállít **Weiszberger és Társa.** Telefon 688. Telep: Váradvelence, vasutnál!

* **Ungváry Gergely** könyv- és papírkereskedése Nagyvárad, **Rákóczi-ut** (Orsolya-zárda). Ajánlja dűsan felszerelt raktárát, **szépirodalmi és ifjúsági** könyvekben, valamint **legujabb művészi lapokban.**

* **Uj Lexikon.** Révai-féle (eddig 5 kötet jelent meg); továbbá mindenféle könyvek Benkő Artur Rákóczi-uti könyvkereskedésében. Antiquar könyveket jó áron veszek.

Valódi Amerikai és Chas-sala cipők, legjobb Bor-alino és Pichler kalapok

REICHARD áruháza

cégnél szerezhetők be.

tosságát. Nem száraz statisztikáról van itt szó. De igenis szó van arról, hogy senki a jövő nemzedék sorába el ne kerülhesse az intelligencia azt a minimális kellékét, hogy legalább gondolatainak írásban tudjon kifejezést adni. Az a célja az összeírásnak, hogy szűnjék meg Magyarországon az analfabéták tulterjedt tömege, mert ennek egyszer meg kell szűnnie. Ez a fokmérője a magyar kulturának és azok az összeírók, akik ezt a munkát végzik nem szürke, nem napidijért működő éhes beamterek, hanem igenis a magyar közművelődés pásztora. Összeíró urak! A közművelődés pásztora legyenek önök! Ezt a szót ne tévesszék szem elől. Ezt magyarázzák meg a szülőknél mert hiszen az önök lelkiismeretes munkájától függ, hogy az a száraz statisztika ne legyen olyan sötét. Önöktől függ, hogy a jövőben ennek a barbár Magyarországnak (így szeretik mondani) ne legyen egyetlen egy analfabéta lakója sem.

Fényképező gépek

mindenféle kellekekkel.

Lorgnettek, hő- és lázmérők nagyobb választékban. Javítások elvállaltatnak

PETRY ÁRPÁD

órák- és látszerész

Nagyvárad, Rákóczi-ut 9.

Tarsoly és Rieszó mellett a Rimanózy palotával szemben

Telephon (vidékre is) 181 sz.

Regénycsarnok.

GYÖNGYVIRÁG.

Irta Cseres Andor.

— Ki volt a tettes? — kérdezte önmagától. — Egyszerre felvillant agyában a gyanu: a harmadik! — óh ez szörnyű volna Neki azt az embert még akkor is meg kellene ölnie, hogyha Margit megbocsátana és ő Elza férje volna. A Hellebrand grófi családot szégyen nem érheti. Egyetlen jóvátétel lenne, hogyha feleségül venné a tettes, bárki legyen az.

De hátha Margit beleegyezésével történt! — Ez nem lehet. Az a leány tiszta volt, hófehér mint a fehér lilium, melynek szirma, ha megtörik, leszárad, fehér volt mint a hatytyu, melynek meg kell halni, hogyha letisztíthatlan folt esik tollán.

Margit, az ő huga, a Hellebrand-család szemefénye még a bűnben is ártatlan marad!

A leányt haza szállították.

A lelkiismeretes dr. Séliggaszt orvos jót állott érette, hogy semmi baja nincs, csak gondos ápolásra van szüksége.

Gyömöreyné meg az ő Vica leánya busut vettek a kis háztól, mivel Horvát Mórion ottan hatalmas palotát építtetett.

XXI.

Horvát Jenő bankár ur is elérte vágyát.

Megérkezett a legfelsőbb kézirat, mely őt, Mór, Miksa, Fülöp fiaival és Elza és Malvin leányaival bárói méltóságra emelte, csak hogy ennek megszerzése körül valami akadály volt eleintén, amit az államtitkár ur hártott el.

Az történt ugyanis, hogy Bécsben egy hatalmas embert, aki a magasabb körökkel is összeköttetésben állott, rendjelszédelgés miatt bűnügyi kereset alá fogták.

Az a hatalmas ember, hogy magát menthesse, egy másik hatalmas embert, az állam-

titkár ur apósát állította maga elé, aki után a bécsi bűnügyi hatóság nem nyujthatta ki a kezét, azt azonban az államtitkár sem gátolhassa meg, hogy az apósa nevét a tárgyalás alkalmával meg ne hurcolják, nap mint nap ne emlegessék.

A magyarországi bűnügyi hatóság, mivel panaszos nem jelentkezett, nem tehetett rá a kezét a magyar honosra.

Az államtitkár ur neszét vette, hogy van itt valaki, aki könnyen bemárthatná s azért saját maga kereste fel azt a valakit, t. i. Horvát Jenő bankár urat és kijelentette, hogy ha feljelentést nem tesz, a méltóságot megkapja.

Horvát Jenő bankár ur vágyai teljesülését kezeledni látván, kijelentette, hogy nem fog bele sülyedni a fertőbe.

Hát meg is kapta a méltóságot és így amikor az eljegyzést tudató lapokat kiállították, azokon már gróf Hellebrand Akos és Horvát Elza bárónő szerepeltek.

(Folyt. köv.)

KÖZGAZDASÁG

Gabona üzlet.

Készárúk: 15—20 % olcsóbb.

Mai árfolyamok.

Októberi buza	— — —	11.55
Áprilisi buza (1913.)	— — —	11.98
Októberi rozs	— — —	10.18
Áprilisi rozs (1913)	— — —	10.46
Októberi zab	— — —	12.10
Áprilisi zab (1913)	— — —	11.68
Szept. tengeri	— — —	7.74
Májusi tengeri (1913)	— — —	8.03

Budapesti értéktőzsde.

Magyar Általános Hitelbank nagyváradai fiókjának távirati jelentése.

Magyar hitelrészvény	—	787.50
Osztrák hitelrészvény	—	606.—
Jelzálogbank	— — —	412.50
Leszámitoló és pénzváltó	—	505.—
Magyar bank	— — —	546.—
Közuti vasut	— — —	642.—
Városi villamos	— — —	373.—
Salgótarjáni kőszén	— — —	687.—
Rimamurányi	— — —	689.—

A szerkesztésért felelős:

Dr. VUCSKICS GYULA.

Szíves tudomására hozom Nagyvárad és vidéke nagybecsű közönségének, hogy modern és nagy raktárral berendezett

Szent Antal-hoz

címzett **gyógyszertáramat**

a Rákóczi-úton

a Gerliczy-palotában a mai napon

megnyitottam.

Tisztelettel

GÉHER ANTAL

gyógyszerész.

VAJNOVSZKI FERENC

uri- és női cipész, Szaniszló-u. 55.

Készít uri- és női cipőket mérték szerint. Javítások jutányos árban. Meghívásra házhoz küldök, levelekre válaszolok.

Meghívás.

A „tulkaik földbérő szövetkezet“ 1912. évi október hó 29-én d. e. 10 órakor a község házában tartja meg alapszabályai 24 § a alapján

évi rendes közgyűlését,

melyre a szövetkezet tagjait az alapszabály 26 §-a értelmében meghívom.

TÁRGYSOROZAT.

1. Az 1911—1912. évi üzleteredményről szóló igazgatósági jelentés tárgyalása és elfogadása.
2. A felügyelő bizottság jelentése az évi mérleg- és üzleteredmény számláról.
3. Az 1911—1912. évi zárszámadások megvizsgálása.
4. A mérleg megállapítása.
5. Az igazgatóság és a felügyelő bizottság s a pénztárnok részére a felmentvény megadása.
6. Igazgató elnök és pénztárnok lemondása, s helyük választás utján betöltése.
7. A felügyelő bizottság választása.
8. Esetleges indítványok.

Az igazgatóság és a felügyelő bizottság által megvizsgált és jóváhagyott zárszámadás és évi mérleg a község házában kifüggesztetett és bárki által megtekinthető. A szövetkezet tagjainak száma 226, üzletrészek száma 297.

Tulka, 1912. évi okt. hó 15-én.

Kiss Ferenc,
igazgató-elnök.

HELYBEN TELEFON 11-75 VIDÉKEN

FEST! TISZTIT!

vegyileg női, férfi és gyermek ruhákat.

MOS!

gallér és kézelőket fényesre, csipke és szövet függönyök, bútor szövetek, papi és egyenruhák vegyileg tisztítatnak.

Gyár: Körözs-utca 13.

Felvételi üzlet
Zöldfa Passage 93.

Mokos Sándor.

Hanincs meglegedve szabójával, mert drága vagy rossz szul szab vagy nem pontos, szóval bármi okból. Keresse fel **DARABONT GY. és TÁRSA** uriszabó céget Szilágyi Dezső-u. 6. (Sonnenfeld-palota) és meglepi őnt az ottani szolid, olcsó, kifogástalan kiszolgálás. Alkalmi és gyászruhák 24 óra alatt. Vidékről egy beküldött öltönyről ujat készítenek. Valódi angol szövetek.

Helyi és vidéki telefon 980.

Van szerencsém értesíteni a nagyérdemű közönséget, hogy

autogén hegesztésre

berendezkedtem. Elvállalok **öntött vas, kovacsolt vas, réz és mindenemű lötrészek forrasztását.**

Készítek malomberendezést, henger rovátkolást, vizitartányokat, itató vájukat, javítok fessmérőket (manometer), kölcsön adok körszivattyukat jutányos napidij mellett. Szíves pártfogást kér:

Tisztelettel

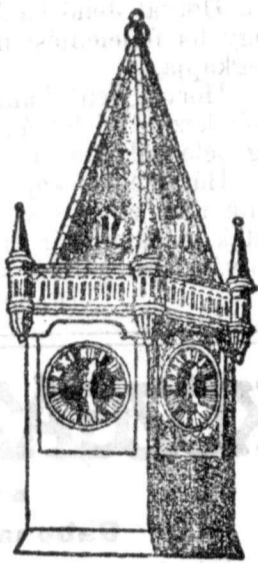
**Schopper György veje
Rohoska Pál,**

**gépjavító műhelye,
Nagyvárad, Sánecz-utca, 22 sz.**

Mezey Dezső

**toronyóra készítő
Nagyvárad, Szt. János-u. 64.**

Az ország egyik legrégibb és legmegbízhatóbb toronyóra készítő telepe. Olcsó árak, több évi jótállás. **Villanyerő berendezés.**

Kivánatra árjegyzéket bérmentve küld.

Értesítés.

Megnyílt a

„Béka“ bolt

Ujröfös, rövid és női divatáruház Nagyváradon Zöldfa-utca

Tessék ügyelni a kirakat-üvegeinkre festett

„BÉKÁRA“

Árjegyzéki kivonat:

- 1 vég Rumburger vászon mindenre alkalmas 4.50
- 1 méter gyapjuszövet bármilyen színben, 120 széles —.89
- 1 Himzett e'ejü nőiing szepességi vászonból 1.65
- 1 nőiing finom sifonból —.95
- 1 női hálókabát (korzetta) finom sifonból —.98
- 1 Nőiing himzéssel és szalaggal dusan diszitve —.98
- 1 Izléses diszkötény —.55
- 1 Női reformkötény finom klottból vagy lüszterből 1.65
- 1 fekete klott alsószoknya —.98
- Egy 6 személyes damaszt garnitura 2.75
- 1 Fekete nap és esőernyő —.98
- 1 Elegáns fehér puhaelejü férfiing 1.25
- 1 finom 5 soros gallér minden fazon és szám —.13
- 1 pár kezelő fehér vagy színes —.21
- 12 darab valódi rumburgi vászon zsenkendő 1.50
- 1 méter kozmanózi karton bármilyen színben, jó mosó —.22
- 1 méter legfinomabb gyapjudelin legujabb divatuak —.59
- 1 kétszemélyes klott paplan jó vattával töltve, bármilyen szín 3.25
- 1 Ablakra való szövetfüggöny 1.39
- 1 Magános ágyterítő —.89
- 1 garnitura 2 ágy és egy asztalterítő 4.50
- 1 Vég valódi rumburgi kanavász, bármilyen színben 4.75
- 1 fehér sifon alsószoknya —.98
- 1 méter ruhavászon minden színben —.29
- 1 méter csipkefüggöny —.26
- 1 fejre való selyemsál 1.25
- 1 m. 120 széles gyapju pepita szövet —.45
- 1 méter mosó delin legujabb minták —.24
- 1 himzett elejü bluz —.98
- 1 színes napernyő gyönyörű szép 1.52
- 1 Reformkötő, jó mosókarton —.69
- 1 nyári flanel takaró —.95
- 1 fejre való pepita selyem kendő —.98
- 1 finom damaszt abrosz —.98
- 1 kávé abrosz —.79
- 1 kávé szalvéta —.06
- 1 fekete klott alsószoknya —.98
- 1 Szmirna ágyhához való szőnyeg 1.65
- 1 méter bőrerős spárga szőnyeg —.39
- 1 nagy szoba szőnyeg —1.69
- 1 méter dupla széles cérna csipkefüggöny aplikált mintákkal —.58

Vidéki megrendelések utánvétel mellett a legpontosabban lesznek elintézve.

Postai szétküldések minden nap. Tessék a kirakat üvegeinkre festett „BÉKÁT“ keresni

RUHÁINKAT

NEUMANN M.

es. és kir. udv. és kamarai szállítónál

vesszük.

Férfi-, fiu- és leánykaruha-telep

Nagyvárad, Bémer-tér 4.

Fiókok: Arad, Belgrád, Brassó, Debrecen, Fiume, Kassa, Kolozsvár, Linz, Miskolc, Nagyvárad, Pécs, Pezsony, Sofia, Szeged, Temesvár, Zágráb.

Kérjen árjegyzéket!

Vasszerkezeti gyár.

Lakatos műhely.

SZÁNTÓ DEZSŐ
első nagyváradi
redőnygyára.

Értesilem a t. közönséget, hogy műlakatos ipartelepemet és redőnygyáramat a Szent János-utczáról, **Rulikovszky-ut 30. szám alá** (bejárat a honvéd laktanya mellett) egy direkte ezen célra épített és méreteiben még eddig városunkban nem létező gyárhelyiségembe helyeztem át. Redőny gyártmányaim: Esslingeni ablak faredőnyök, gördülő acél bolti redőnyök, (rollók) napellenző ponyvák, Jalousiák, damaszt és vászon redőnyök a legkiválóbb minőségben. Felvállalok az épület és műlakatosság keretébe tartozó összes munkákat, u. m.: vasszerkezetek, vasrácsok, épület vasalások, biztonsági vasajtók, kiváló minőségű tüzhelyek és ajtócsukókat stb. Szállítások vidékre a leggyorsabban. Redőny javítások szakszerűen eszközöl-
tetnek. Javítási munkák telefon hívásra.

Tisztelettel

Szántó Dezső.

TELEFON: 491 SZ.

TELEFON: 491 SZ.

!! Meglepő ujdonság !!
Facimbalom

Bárki egy óra alatt megtanulhat rajta játszani. A Facimbalom 15 különböző nagyságban összehangolt tadarabból áll és a mellékelt verőkkel (ugy mint a cimbalom) lesz játszva.

Ara verőkkel, tokkal és mesés ajándékkal csak 6 korona
Wagner a „HANGSZER-KIRÁLY“
országzerte elismert elsőrendű hangszerárúházában
Budapest, József-körút 15.
Fényképes árjegyzék ingyen. — OVAS: Figyeljen jól a pontos címre és házszámra.

Hirdetmény.

A városi tejközpont f. évi december 1-én kezdi meg a tejárusítást. A pasteurizált tejnek literenkénti ára palackokban házhoz szállítva **28 fillérben** állapítatik meg. Megrendelések, melyek csak **e hó végéig fogadtatnak el**, akár a városi tejmesterhez (rendőrségi épület) akár pedig a 651. sz. telefonállomáshoz (városi jéggyár) intézendők.

Nagyvárad, 1912. október 8.

Városi tanács.

Sarkady és Szánthó
TORONYÓRA GYÁRA

Nagyvárad, Damjanits-utca 30.

Ajánlja 1 hétben egyszer felhuzandó és 1 napban egyszer felhuzandó toronyóráit „szegecs“ és „szabadlengésű“ járattal, réz kerekkel. Olcsó árak.
TÖBBÉVI JÓTÁLLÁS.
Villanyerő berendezés.
Arjegyzék kívánatra.
Saját ház.

Autó (automobil) tulajdonosok
szives figyelmébe

PNEUMATIK, köpeny és tömlő, vulkanizáló műhely!
TRAPP ISTVAN Budapest, VIII. ker. Tisza Kálmán-tér 26.

Postai megbízás naponként azonnal el lesz intézve. Javítások jutányos árban. Használt gumik a legmagasabb árban megvételnek.

Özv. Schmidt Gyuláné

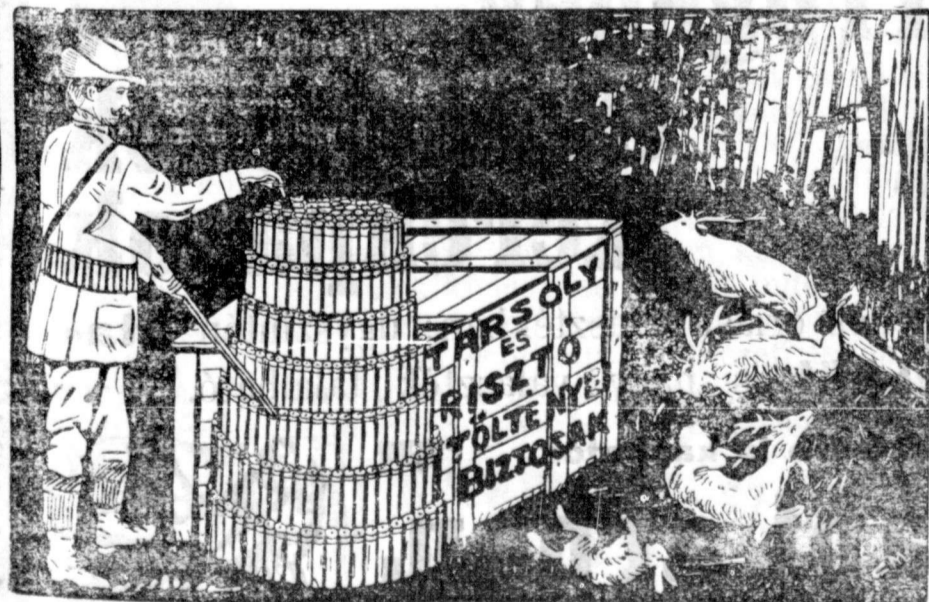
könyvkötészetét a régi Apolló épületből

Rákóczi-ut 16. sz.

alá helyezte át, amire felhívjuk a n. é. közönség becses figyelmét. Tankönyvek bekötése, olcsón s gyorsan készíttetnek el. **Becsés pártfogást kér**

Özv. Schmidt Gyuláné

VAVEK FERENC
üzletvezető.

M. kir. lőpor-áruda

Vadászfegyverek

Revolverek

Vadászati felszerelések

Eredeti Valtersdorfi töltények

TARSOLY és RISZTÓ

különlegességek vaskereskedésében

Nagyvárad, Rákóczi-ut.

Telefon 390.

Telefon 390.

Francia tűzhelyek!

egyedüli gyártója:

Vajnovszky József

épület- és mülakatos mester
Nagyvárad, Sztaroveszky-u. 27. sz. alatt
Telefon 11-37. Telefon 11-37.

Meg van!! az asszonyok öröme!

Nem kell többé mérgeledni, csekély tüzelővel gyorsan lehet sütni és főzni, **régi tűzhelyeket** (sparhelt) át lehet olcsó pénzért alakítani. Háztulajdonosok, mérnök és építész uraknak **árengedmény**.

Továbbá minden néven nevezendő lakatos munkák jutányos árban.
Meghívás esetén házhoz jövök.
Vidéki levelekre válaszolok.

Fey Rezső

mű-bádogos, vízvezeték- és csatornázási vállalat

Szent János-utca 22. szám.
TELEFON 532. TELEFON 532.

Készít udvari tagymentes closetteket vizöblítéssel.
Angol-closett berendezést, viztartány vagy önzáró closett csapokkal való öblítéssel.
Mindennemű épület- és díszbádogos munkát. Villanyerő gépekkel berendezve.

Rimanóczy műbútorgyár

Városi raktárunkat nov. 1-én gyári helyiségeinkbe tesszük át, miért is a készleten levő ebédlő-, háló- stb. szobákat

mérsékelt árak mellett

árusítjuk el. Gyári helyiségeinkben továbbra is állandó **BÚTORKIALLITÁST** fogunk tartani és iparművészeti tervezetek alapján solid elsőrangú kivitel mellett a n. é. közönség rendelkezéseinek eleget tenni.

Oltott mész

Bükkfa parkett, cementáru, cserép, fedéllemez, gipsz, nád, csatornázás, aszfaltozás stb.

Kondor Dezső

Nagyvárad, Nagypiac-tér 1. Telefon 969.

Telefon 10-87. Telefon 10-87.

A legmodernebb bútorokat

készíti

Kovács Zsigmond

műasztalos

Szacsvay-u. 70. sz.

Géperőre berendezve.

Telefon vagy levelezőlap nivasra azonnal megjelenek.

Terv és költségvetés díjtalan.

Telefon 245. sz.

Telefon 245. sz.

Kalenda János

cégnél

Nagyváradon

a Szent László-téren

legjutányosabban beszerezhetők mindennemű

Varrógépek

Gramofonok Kerékpárok

Vadászfegyverek

és vadászati kellékek óriási választékban; ugyszintén **utazási cikkek**ből is nagy választék található.

Fenti árucikkek előnyös részletfizetésre is kaphatók.

Carbid olcsó napi árban.

Varrógépek, gramofonok olcsón javíttatnak.

